

კონკურენციის პოლიტიკის გავლენა მეწარმეობის განვითარებაზე

გულნაზ ერქომაიშვილი

თსუ ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის

ასოცირებული პროფესორი

e-mail – Gulnazi.erkomaishvili@tsu.ge

მობ: 577 04 11 04

ანოტაცია. ნაშრომში განხილულია მეწარმეობის ტრადიციული და ახლებური გაგება; კონკურენცია, როგორც მეწარმეობის განვითარების საფუძველი; სახელმწიფოს როლი მეწარმეობის განვითარებაში; კონკურენციის პოლიტიკის ინსტრუმენტების მნიშვნელობა მეწარმეობის განვითარებაში; საბაზრო ძალაუფლების ბოროტად გამოყენების ზედამხედველობა ფაქტიურად არარსებული კონკურენციის პირობებში, როგორც სახელმწიფოს მხრიდან რეგულირების საშუალება. აღნიშნულია, რომ თუ არ მოხერხდება, რომ არსებული საწარმოები დავუქვემდებაროთ ინტენსიურ კონკურენციას, მაშინ ეკონომიკური პოლიტიკის მიზნად ბაზრებზე გაბატონებული საწარმოების, კონკურენციის საწინააღმდეგო საქმიანობის და საერთოდ, საბაზრო ძალაუფლების ბოროტად გამოყენების შეზღუდვის მექანიზმი უნდა ამოქმედდეს. ამით ხელი უნდა შეემალოს ეკონომიკური ძალაუფლების პოლიტიკური გავლენის საშუალებად გამოყენებას.

საკვანძო სიტყვები. მეწარმეობის ტრადიციული და ახლებური გაგება, კონკურენციის პოლიტიკა, კონკურენციის პოლიტიკის ინსტრუმენტები, სახელმწიფო რეგულირება, საბაზრო ძალაუფლების ბოროტად გამოყენება.

ქვეყნის ეკონომიკური პოლიტიკის ერთ-ერთი უმთავრეს მიმართულებას მეწარმეობის განვითარება წარმოადგენს. მეწარმეობა ეკონომიკური ზრდის საფუძველია. მეწარმემ, სანამ საქმიანობას დაიწყებდეს, პირველ რიგში უნდა შეისწავლოს ბაზარი. აღნიშნულს განაპირობებს: ბაზრის გლობალიზაცია, კონკურენციის გამწვავება, გარემოში ცვლილებების ზრდა, მომხმარებლის დომინირება ბაზარზე. ამასთან, მეწარმეთა საქმიანობა დამყარებული

უნდა იყოს კეთილსინდისიერ კონკურენციაზე და არ უნდა ხდებოდეს ძალაუფლების ბოროტად გამოყენება. ახალი კონკურენტების გამოჩენა მეწარმეებს აიძულებს შეიმუშაონ ინოვაციური სტრატეგია, მუდმივად ეცადონ სიახლეებისაკენ სწრაფვას. კონკურენციის პოლიტიკით ზოგადად ხელი უნდა შეეწყოს ეკონომიკურ თავისუფლებას: მეწარმეთა საქმიანობის თავისუფლება, პროფესიისა და სამუშაო ადგილების არჩევის თავისუფლება, სამომხმარებლო საქონლის ყიდვის თავისუფლება და ა.შ.

ავსტრიელი ეკონომისტი ი. შუმპეტერი (1883-1950), მეწარმეობას განიხილავდა, როგორც ეკონომიკური განვითარების მექანიზმის ცენტრალურ ელემენტს. მისი აზრით, ეკონომიკური განვითარების საფუძველია მეწარმის განსაკუთრებული ფუნქცია, გამოიყენოს წარმოების ფაქტორთა „ახალი კომბინაცია“, რის შედეგადაც მიიღება სიახლე, ინოვაცია. იგი ახასიათებს ასეთი კომბინაციების შემდეგ ხუთ სახეობას: პირველი, ახალი სახეობის საქონლის დამზადება; მეორე, წარმოების ახალი მეთოდებისა და გასაღების ახალი ფორმების დანერგვა; მესამე, ახალი ბაზრების ათვისება; მეოთხე, ნედლეულისა და ნახევარფაბრიკატების ახალი წყაროების აღმოჩენა; მეხუთე, რეორგანიზაციის ჩატარება. ი. შუმპეტერი მეწარმეებს „ეკონომიკის რევოლუციონერებს“ უწოდებს, მისი გავლენით ეკონომიკურ თეორიაში სამეწარმეო უნარი სპეციფიკურ რესურსად, წარმოების მეოთხე ფაქტორად იქნა აღიარებული.

ძალზედ საინტერესოა გერმანელი მეცნიერისა და მეწარმის გიუნტერ ფალტინის (წიგნი „გონება ამარცხებს კაპიტალს“, თბილისი, 2015) ახლებური ხედვა ბიზნესის კომპონენტებით დაარსებასთან დაკავშირებით. დღევანდელ დღეს რთულია, რაიმე ორიგინალური მოიფიქრო და ამავდროულად ეცადო ყველანაირი საწარმოო პროცესის საკუთარ თავზე აღებას, ეს ყველაფერი კი მოახდინო გათვლილი და დაბალი რისკების ხარჯზე. სწორედ, ამიტომ მოგვიწოდებს გერმანელი მეწარმე დავივიწყოთ ბიზნესის ტრადიციული გაგება, რესურსებზე დამოკიდებულება და ყველაფერს შევხედოთ ახლებურად. ნებისმიერ ჩვენგანს, რომელსაც აქვს საკმარისი სურვილი შეუძლია არსებული ბიზნეს კომპონენტებისაგან შექმნას სრულიად ახალი მოდელი, რომელიც ტრადიციულთან შედარებით სიმარტივითა და ეფექტიანობით გამოირჩევა.

გ. ფალტინი გამოყოფს 7 ტიპის ტექნიკას წარმატებული იდეის კონცეფციისთვის:

1. აღმოაჩინე პოტენციალი უკვე არსებულში. წარმატებული სამეწარმეო პროექტი ხშირად ინოვაციურია, რადაც ახალის შექმნის გარეშე. ინოვაცია მდგომარეობს რეკომბინაციაში. როგორც შუმპეტერმა დახატა განსხვავება ინოვაციასა და გამოგონებას შორის. ამავდროულად, უნდა ავღნიშნოთ, რომ ხშირად, უამრავი დრო მიაქვს დიდი გამოგონებების ბაზრებისათვის მომზადების პროცესს. არც მათი მნიშვნელობის წარდგენის პროცესი არის მარტივი.

2. ფუნქცია და არა ტრადიცია. მეწარმეებს შესწევთ უნარი გათავისუფლდნენ ტრადიციებისგან. ეს ნიშნავს, რომ არსებობს წარმატების პირობა, თუ ყველაფერს, რასაც თავის ადგილზე ვიპოვი, განვიხილავ, როგორც ტრადიციას, სულ მცირე მანამ, სანამ საპირისპირო არ დამტკიცდება. მე უშიშრად გამოვიკვლეე პროცესებს და ვკითხავ საკუთარ თავს: ის, რაც გონივრულად მიიჩნეოდა წარსულში, შეიძლება ორგანიზებულ იქნეს უფრო

ადვილად თანამედროვე მეთოდების გამოყენებით. მე არ ვჩერდები მომსახურების ან პროდუქციის ოდნავ გაიაფებაზე, გაუმჯობესებაზე, უფრო ქმედითად ან მეგობრულად გახდომაზე, არამედ ვუპირისპირდები მთლიან პროცესს, ანუ, ვიწყებ ფუნდამენტურ გადახედვას, როგორ შეიძლება არსებულ პირობებში ფუნქციების ორგანიზება. ფუნქცია და არა ტრადიცია, არ მოითხოვს დიდ ცოდნას, საკმარისია მხოლოდ სკურპულოზური აზროვნება და ობიექტური ინდეფერენტულობა წარსულის მიმართ.

3. არსებულის ახლებურად კომბინირება. ნაცნობი კომბინაციებით მიიღებ უფრო ეფექტიან შედეგს, უფრო იაფად. აქ მთავარია სისტემური ფიქრი.

4. ერთზე მეტი ფუნქციის შესრულება. თანამედროვე საზოგადოებებში, რომლებსაც ახასიათებს შრომის დანაწილება, უფრო მეტი ფუნქციაა განცალკევებული ერთმანეთისაგან. შედეგად კი მოსდევს იზოლაცია და მარტოობის შეგრძნება საზოგადოებაში. უნარს ისარგებლო ერთზე მეტი დანიშნულებით, მნიშვნელოვანი ეკონომიკური უპირატესობები აქვს. რეინტეგრაციას მოაქვს არამხოლოდ ეკონომიკური უპირატესობები, არამედ ის ასრულებს დადებით სოციალურ ფუნქციას. იგი ზღუდავს იზოლაციას, აერთიანებს ხალხს, რომელთაც სხვა შემთხვევაში, ნაკლები საერთო ექნებოდათ.

5. პრობლემების, როგორც შესაძლებლობების დანახვა. პრობლემები მათი გადაჭრის გზების, საუკეთესო სატყუარაა. დამწყებთათვის: როდესაც ყველა შეწუხებულია იმით, რომ წვიმას იწყებს, მეწარმე ამბობს: ახლა საუკეთესო დროა ქოლგების გასაყიდად. უფრო განვითარებულთათვის: როდესაც ბერლინის კედელი დაეცა, გამოჩნდნენ ადამიანები, რომელთაც ჩვენ „კედლების კოდალებს“ ვეძახით. ისინი ცდილობდნენ, შეექმნათ სუვენირები ბეტონისაგან. ჩაქუჩების უმეტესობა ამ ამოცანას ვერ უმკლავდებოდა. სინამდვილეში რა გჭირდებოდათ? საჭრისი, ამიტომაც შეგეძლოთ დიდი რაოდენობის საჭრისი დაგემზადებინათ გასაყიდად. ის რაც ტრადიციულ ეკონომისტს და მეწარმეს განასხვავებს, მეწარმე აღიარებს პოტენციალს მიუხედავად იმისა, რომ ის არ ჯდება ტრადიციულ ეკონომიკურ პარადიგმაში.

6. საქმის მხიარულებად და გასართობად გადაქცევა. წარმოიდგინეთ ლუდხანა, სადაც სტუმრები თვითონ ისხამენ ლუდს, ან დასვენება ფერმაში, სადაც ვიზიტორებს შეუძლია ძროხის მოწველა. ფერმერის ცოლისთვის, რომელიც დღეში უამრავ ძროხას წველის, ეს დიდი სამუშაოა, თუმცა ვიზიტორისთვის ეს დიდი თავგადასავალია.

7. ბიზნესოცნებების რეალობად ქცევა. საუბედუროდ, ყველა მეოცნებეს არ უწერია ცხოვრების განმავლობაში საკუთარი იდეების წარმატებულ კომპანიად გადაქცევა. თუმცა ზოგს უმართლებს. მაგალითად, ჰენრი ფორდი, რომელმაც 18 წელი იმუშავა საკუთარ იდეაზე და საბოლოოს წარმატებასაც მიაღწია.

რამ შეიძლება მისცეს მეწარმეს კონკურენტული უპირატესობა სხვა მეწარმესთან შედარებით? ამ კითხვაზე ბევრი პასუხი შეიძლება არსებობდეს, იქნება ეს სამეწარმეო უნარი, გარემო, მიკროდონეზე ეფექტიანობა, მოთხოვნის სტრუქტურა და ა.შ.

ზოგიერთი ეკონომისტის აზრით, მეწარმეობის განვითარებაში სახელმწიფო ძლიერად უნდა ჩაერიოს, დაიცვას კონკრეტული დარგები და შეზღუდოს იმპორტი. ზოგიერთის

აზრით, კი საკმარისია მხოლოდ ხელსაყრელი გარემოს ჩამოყალიბება. ჩვენი აზრით, საჭიროა ერთი და მეორეც. აუცილებელია სახელმწიფომ მონაწილეობა მიიღოს ბიზნესის მაკროგარემოს ჩამოყალიბებაში, აუცილებელია საკუთრების უფლების დაცვა, კონკურენტული გარემოს ფორმირება და შესაბამისი მექანიზმებით მისი დაცვა. თუმცა ეს არ უნდა იყოს პროტექციონიზმი, საჭიროა საბაზრო კონიუქტურის მუდმივი გაუმჯობესება. სახელმწიფომ მეწარმეებს უნდა მისცეს შესაძლებლობა, რომ ორიენტირებულნი იყვნენ თავისუფალი ვაჭრობასა და მსოფლიო ბაზარზე. ასევე, ხელსაყრელი გარემო უნდა შეიქმნას ქვეყანაში შიდა ინვესტიციების სტიმულირებისათვის და უცხოური ინვესტიციების მოსაზიდად.

ზოგიერთი ქვეყანა მიმართავს გადასახადების შემცირებასა და გარკვეულ შემთხვევაში საგადასახადო შეღავათების არსებობას. მეწარმის გათავისუფლება გადასახადებისგან, შეიძლება ანტისტიმულიც კი იყოს და არ უბიძგოს მას ბიზნესის განვითარებისაკენ. თუმცა ეს მოსაზრებაც საეჭვოა, რადგან ბიზნესი და მეწარმეობა, რისკზე დაფუძნებული საქმიანობაა, რომელიც მრავალჯერადად ხორციელდება მოგების მისაღებად. სწორედ, ამიტომ ბიზნესის გადასახადებისაგან გათავისუფლება შეიძლება სულაც არ იყოს მისთვის მოდუნების საშუალება.

თანამედროვე ქვეყნების საგადასახადო სისტემა ჩამოყალიბდა ამ ქვეყნების ეკონომიკური, პოლიტიკური და სოციალური განვითარების თავისებურებათა გათვალისწინებით. ამიტომ გადასახადების სტრუქტურით, განაკვეთებით, ამოღების წესით საგადასახადო სისტემები ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან.

საგადასახადო სისტემის ძირითადი დანიშნულებაა სახელმწიფო უზრუნველყოს ფინანსური რესურსებით. საქართველოს საბიუჯეტო შემოსავლების დაახლოებით 90-92% და ზოგ შემთხვევაში მეტიც ყოველწლიურად საგადასახადო შემოსავლებზე (გადასახადების სახით აკრეფილ შემოსავლებზე) მოდის, ამიტომაც საგადასახადო პოლიტიკის სწორად განსაზღვრას და გადასახადების კარგ ადმინისტრირებას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს საბიუჯეტო პროცესსა და ქვეყნის პოლიტიკაში.

მეწარმეობის განვითარება ქვეყანაში შეუძლებელია ხელსაყრელი საგადასახადო პოლიტიკის არსებობის გარეშე. ეკონომიკაში გადასახადის ოპტიმალური მოცულობის, სწორი საგადასახადო პოლიტიკის ჩამოყალიბების პრობლემა საზოგადოების განვითარების კვალობაზე არა თუ მოიხსნა და შემსუბუქდა, არამედ, შეიძლება ითქვას, გარკვეულწილად გამწვავდა კიდევ.

საგადასახადო ტვირთის ოპტიმალური სიდიდე ნებისმიერი სახელმწიფოს პრობლემაა. ზოგჯერ, როგორც სპეციალურ, ასევე პუბლიცისტურ ლიტერატურაში არსებობს მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ რაც უფრო დაბალია საგადასახადო ტვირთი, მით უფრო დინამიურად ვითარდება სახელმწიფოს ეკონომიკა: რაც ნაკლებია გადასახადები, მით მაღალია ეკონომიკური ზრდის ტემპი.

ქვეყანაში საბაზრო ეკონომიკის მშენებლობის პროცესში საგადასახადო სისტემისადმი უკმაყოფილება და მისი მძლავრი კრიტიკა უპირატესად გამოწვეულია გადასახადების

სამართლიანობის დეფიციტით, რომ ისინი ხშირად არასამართლიანად არის მიჩნეული. ოპტიმალური საგადასახადო სისტემა გულისხმობს გადასახადით დაბეგვრის საყოველთაობას და მოქალაქეთა შორის გადასახადის განაწილების თანაბრობას მათი შემოსავლების მიხედვით.

ახალი საგადასახადო კოდექსი (ამოქმედდა 2011 წლის 1 იანვრიდან) 2005 წლიდან ამ სფეროში მოქმედ წესებს ცვლის. უცვლელი დარჩა საერთო და ადგილობრივი გადასახადების ექვსივე სახე და განაკვეთები. ერთადერთი გამონაკლისია აქციზური გადასახადი, რომელთა გაორმაგებული ოდენობაც გარკვეულ სასაქონლო კატეგორიებზე, მათ შორის ალკოჰოლურ სასმელებსა და ჯართზე, უკვე ამოქმედდა 2011 წლის 1 აგვისტოდან.

მეწარმეთა დიდი ნაწილის აზრით, რეფორმირებულმა საგადასახადო სისტემამ მდგომარეობა არსებითად ვერ შეცვალა. ხელისშემშლელი ფაქტორებიდან მეწარმეები პირველ რიგში ასახელებენ ხელისუფლების მხრიდან ბიზნესის ინტერესების დაუცველობას, ქვეყნის არასტაბილურობას, მმართველი და მაკონტროლებელი ორგანოების მხრიდან ბიზნესში ზედმეტად ჩარევას, გადასახადების სიდიდეს და სხვა.

საგადასახადო სისტემის არსებით ნაკლოვანებად მეწარმეები თვლიან მის არასტაბილურობას და არარეგულირებადობას. კანონში ხშირად ხდება შესწორებები ფინანსური წლის განმავლობაში.

გაუქმდა კანონი „მცირე მეწარმეთა მხარდაჭერის შესახებ“, რამაც გამოუსწორებელი ზიანი მიაყენა მის განვითარებას. ქვეყანაში არ არსებობს მცირე მეწარმეთა დამცველი საკანონმდებლო აქტი, სახელმწიფო სტრუქტურა თუ რგოლი, რომელიც ფიქრობს მცირე მეწარმეთა პრობლემებზე.

მეწარმეების აზრით, ფიქსირებულ გადასახადთან ერთად, რომელიც 2012 წლიდან მოქმედებს, კარგი იქნება საგადასახადო ლიცენზიების შემოღება. მეწარმე ყიდულობს საგადასახადო ლიცენზიას ერთი ან რამდენიმე თვის განმავლობაში და თავისუფლდება ყველა გადასახადისგან. როდესაც გადასახადი ხელმისაწვდომი იქნება, ყველა გადაიხდის და სახელმწიფოსაც უზარმაზარი შემოსავალი გაუჩნდება. აღნიშნული სისტემა წარმატებით ფუნქციონირებს უკრაინაში.

როგორც ჩანს, მიუხედავად ბევრი მნიშვნელოვანი ცვლილებისა, მოქმედ საგადასახადო სისტემაში ბევრი პრობლემატური საკითხია, რაც ხელს უშლის და ხშირ შემთხვევაში აფერხებს კიდევ მეწარმეობის განვითარებას.

2014 წლის დიდი ოცეულის შეხვედრის ბოლო კომუნიკე მიემდგნა ეკონომიკურ ზრდას, რომელიც მიიღწეოდა კონკურენციის, მეწარმეობის და ინოვაციების განვითარებისა და ხელშეწყობის საკითხებს. ქვეყნებისათვის მნიშვნელოვანია უმუშევრობის შემცირების სტრატეგიები, განსაკუთრებით ახალგაზრდებს შორის. ამ პრობლემის აღმოსაფხვრელად, სახელმწიფოებმა უნდა იზრუნონ ახალგაზრდებში სამეწარმეო უნარების გასავითარებლად. რაც ამავდროულად დიდადაა დამოკიდებული საგანმანათლებლო სისტემაზე.

მრავალი რეკომენდაციები არსებობს მთავრობებისათვის ამ კუთხით. აღმოსავლეთ ავსტრალიის უნივერსიტეტის ეკონომისტი ტ. მაზაროლის რეკომენდაციები ასეთია:¹ სამეწარმეო საქმიანობა სახელმწიფოს პრიორიტეტი უნდა გახდეს; უნდა დავრწმუნდეთ, რომ სამთავრობო პოლიტიკა ფართოა და გარემო სისტემის ყველა კომპონენტს მოიცავს; გასაქანი მივცეთ ბუნებრივად ჩამოყალიბებულ ზრდას და არ ვეცადოთ ახალი ინდუსტრიების ხელოვნურად ჩამოყალიბებაზე; სამთავრობო პოლიტიკა მორგებული უნდა იყოს ყველა ინდუსტრიაზე, არამხოლოდ მაღალტექნოლოგიურ სფეროზე; სახელმწიფო უნდა იყოს ლიდერი პოლიტიკის ჩამოყალიბებასა და გატარების დროს, თუმცა პასუხისმგებლობების და საკუთრების დელეგირება უნდა მოხდეს; განავითაროს პოლიტიკა, რომელიც მიმართული იქნება ბიზნესის გასავითარებლად.

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ყველაფერი უნდა გაკეთდეს კონკურენციის დაცვისათვის, და კერძოდ ყველგან, სადაც კონკურენციას თავისი ფუნქციების შესრულებაში საფრთხე ემუქრება. უმნიშვნელოვანესია კონკურენციის პოლიტიკის ხელშეწყობა, რადგანაც სწორედ მაღალი კონკურენციის პირობებში ცდილობენ კომპანიები დანერგონ ინოვაციები, რაც აწვითარებს როგორც ეკონომიკის ცალკეულ სექტორს, ისე მთელ ეკონომიკას. სწორედ აღნიშნული წარმოადგენს განსაკუთრებით მცირე ეკონომიკის მქონე ქვეყნებისთვის ეკონომიკის სწრაფი ზრდის შესაძლებლობას. კონკურენციის არარსებობის შემთხვევაში კომპანიებს არ აქვთ მოტივაცია დანერგონ ახალი ტექნიკა და ტექნოლოგიები, აწარმოონ კონკურენტუნარიანი პროდუქცია, შეამცირონ ფასები და ა.შ. თუმცა, კონკურენციული პოლიტიკის განსახორციელებლად და მისი საშუალებით უპირატესობების მოსაპოვებლად უმნიშვნელოვანესია მისი დაცვა, ანუ რეგულირება. იგულისხმება ისეთი დარღვევების თავიდან აცილება, როგორებიცაა: დომინირებული მდგომარეობის ბოროტად გამოყენება, კონკურენციის შეშლადვაი კონცენტრაციების წინასწარი პრევენცია, ასევე იმ ტიპის სახელმწიფო დახმარებების თავიდან აცილება, რომელიც ეწინააღმდეგება კონკურენციის სამართალს. საერთაშორისო პრაქტიკის მსგავსად, საქართველოს კანონმდებლობაში დომინირებული მდგომარეობის ბოროტად გამოყენება წარმოადგენს კანონდასჯად ქმედებას და შესაბამისად, დაუშვებელია. საქართველოს კანონით კონკურენციის შესახებ, დომინირებული მდგომარეობა განიმარტება, როგორც: შესაბამის ბაზარზე მოქმედი ეკონომიკური აგენტის/აგენტების ისეთი მდგომარეობა, რომელიც მას/მათ საშუალებას აძლევს, იმოქმედოს/იმოქმედონ კონკურენტი ეკონომიკური აგენტების, მიმწოდებლების, კლიენტების და საბოლოოდ, მომხმარებლებისგან დამოუკიდებლად, არსებითი გავლენა მოახდინოს/მოახდინონ ბაზარზე საქონლის მიმოქცევის საერთო პირობებზე და შეზღუდოს/შეზღუდონ კონკურენცია. ასევე, თუ სხვა მტკიცებულებები არ არსებობს, ეკონომიკური აგენტი/აგენტები არ ჩაითვლება/ჩაითვლებიან დომინირებულ მდგომარეობის მქონედ, თუ შესაბამის ბაზარზე მისი/მათი წილი 40 პროცენტს არ აღემატება. დომინირებული მდგომარეობის ბოროტად გამოყენება აფერხებს და ასუსტებს

¹ Tim Mazzarol, Growing and sustaining entrepreneurial ecosystems: What they are and the role of government policy, University of Western Australia.

კონკურენციულ პოლიტიკას. დომინირებული მდგომარეობის ბოროტად გამოყენების არსებობის დროს შეუძლებელი ხდება ქვეყნის ეკონომიკის კონკურენტუნარიანობის ზრდა, რადგან სწორედ თავისუფალი კონკურენცია განაპირობებს საქონლისა და მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესებას. სწორედ დომინირებული მდგომარეობის ბოროტად გამოყენება აფერხებს ფასების შემცირებას და ინოვაციების დანერგვას.

თუ არ მოხერხდება, რომ არსებული საწარმოები დავუქვემდებაროთ ინტენსიურ კონკურენციას, მაშინ ეკონომიკური პოლიტიკის მიზნად ბაზრებზე გაბატონებული საწარმოების, კონკურენციის საწინააღმდეგო საქმიანობის და საერთოდ, საბაზრო ძალუფლების ბოროტად გამოყენების შეზღუდვის მექანიზმი უნდა ამოქმედდეს. ამით უნდა შეიზღუდოს ეკონომიკური ძალაუფლების პოლიტიკური გავლენის საშუალებად გამოყენება. „ლიდერი საწარმოები“ ძლიერი და მკაცრი კონკურენტები არიან. მათი კონკურენციის სტრატეგია ორიენტირებულია უფრო დიფერენცირებაზე, ვიდრე ხარჯების მხრივ უპირატესობაზე. მცირე და საშუალო საწარმოები თავიანთ საქონელსა და მომსახურებას შესანიშნავად უხამებენ მომხმარებელთა მოთხოვნილებებს და ასე ქმნიან კონკურენციის უპირატესობებს ნაწარმისა და სერვისის ხარისხით. თუმცა „ლიდერ საწარმოებს“ უფრო შესწევთ უნარი დაიცვან თავიანთი პოზიცია მსოფლიო ბაზარზე, მაგრამ ზოგიერთი მათგანის ჰორიზონტზე მაინც იკვეთება კონკურენციული საფრთხე, რადგან სულ უფრო და უფრო ძნელი ხდება მათი ბაზრის ნიშის დაცვა მასობრივი ბაზრისგან და მზარდი ხარჯების ზეწოლის თავიდან აცილება. აღარ არის საკმარისი, მომხმარებლებს საქონელი და მომსახურება კარგ ფასად შესთავაზო, არამედ გადამწყვეტია სულ მცირე საქონლისა და მომსახურების ერთ კომპონენტში და/ან ფასის მხრივ კონკურენტზე უკეთესი იყო. თუმცა, ეკონომიკის ინტეგრაციის პირობებში გლობალურმა კონკურენციამ განსაკუთრებული ნიშან-თვისებები გამოავლინა. კერძოდ, მაქსიმალური რაოდენობის კონკურენტული უპირატესობების ურთიერთშეხამება (ხარისხი, ფასი, სერვისი, დანახარჯების შემცირება, ინოვაციები და ა.შ.), ბაზრის განვითარების დინამიზმი, საბაზრო აგენტების მონაწილეთა დიდი კონკურენცია, ბაზარზე ახალი კონკურენტების შემოსვლისა და ძველ კონკურენტთა გასვლის უწყვეტი პროცესი და ა.შ.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გველესიანი რ., გოგორიშვილი ი., ეკონომიკური პოლიტიკა. წიგნი I. თბილისი, 2012.
2. ერქომაიშვილი გ., საქართველოს განვითარების ეკონომიკური პოლიტიკის პრიორიტეტული მიმართულებები. თბილისი, 2016
3. გ. ფალტინი, გონება ამარცხებს კაპიტალს. თსუ, 2015
4. ფეტელავა ს., გოგიაშვილი შ., ეკონომიკური კონკურენცია. თბილისი, „ლოი“, 2012.
5. ლაფაჩი ქ., დომინირებული მდგომარეობა და მისი ბოროტად გამოყენების ფორმები. თბილისი, „EUGBC“, 2015.
6. საქართველოს კანონი კონკურენციის შესახებ, 2012.
7. Tim Mazzarol, Growing and sustaining entrepreneurial ecosystems: What they are and the role of government policy, University of Western Australia.

Impact of competition policy on entrepreneurship development

Gulnaz Erkomaishvili

Associate Professor of Ivane Javakhishvili

Tbilisi State University

gulnazi.erkomaishvili@tsu.ge

R e s u m e

In the market economy, everything must be done for the protection of competition, and especially, everywhere where competition is in danger of performing its functions. It is important to support competition policies, as in the conditions of high competition, companies are introducing innovations that develop into a single sector of economy and the whole economy. For the countries with small economies this is the possibility of the rapid growth. In the absence of competition, companies have no motivation to introduce new technologies and technologies to produce competitive products, reduce prices, etc. However, it is crucial to regulate competitive policies and to take advantage of it. It is meant to prevent such violations as abuse of dominance, preliminary prevention of competition limiting concentrations, as well as avoiding the kind of state assistance that contravenes competition law. Like international practice, abuse of dominance in the Georgian legislation is a lawful act and it is therefore inadmissible. If the existing enterprises are subject to intensive competition, then the mechanism for restricting enterprises, competition against the markets and misuse of market power at the goal of economic policy shall be put into effect. This should limit the use of economic power as a political influence.